

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Pim Poelen

Ons kenmerk

E24.003540

Bijlage(n)

Bijgevoegd: Ja

Datum 15 oktober 2024
Onderwerp Septembecirculaire 2024

Geachte leden van de raad,

Op Prinsjesdag, dinsdag 17 september 2024, is de septembecirculaire 2024 van het gemeentefonds gepubliceerd. Zoals gebruikelijk infomerer wij uw raad per brief over wat de circulaire betekent voor onze gemeente.

Inleiding

Deze circulaire bevat de uitwerking van de gevolgen van de miljoenennota 2025 voor gemeenten. Onderstaand is allereerst een korte samenvatting van het financieel effect van de septembecirculaire weergegeven. Daarna gaan we in op de oorzaken van het financieel effect. Deze brief informeert ook over actualiteiten zoals de ontwikkeling van het gemeentefonds volgens de BBP-methodiek (BrutoBinnenlandsProduct), schrappen maatregel jeugdzorg, compensatie groei WMO (Wet maatschappelijke ondersteuning) en specifieke uitkeringen (SPUKS). De brief sluit af met een verwijzing naar (nieuwe) taakmutaties, decentralisatie uitkeringen (DU's) en integratie uitkeringen (IU's).

Financieel effect op het programmaresultaat

Het financieel effect op het programmaresultaat is voor 2024 € 7 miljoen voordelig, voor 2025 € 6,6 miljoen voordelig, voor 2026 € 6,8 miljoen voordelig, voor 2027 € 1,4 miljoen voordelig en voor 2028 € 1,5 miljoen nadelig.

Septembecirculaire 2024 (in miljoenen)	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel effect op programmaresultaat	7,0	6,6	6,8	1,4	-1,5
<i>Bestaat uit:</i>					
Afrekening BTW-compensatiefonds	2,1				
Ontwikkeling aantallen maatstaven	4,9	4,7	4,4	4,4	4,2
Verandering accres als gevolg van volumeontwikkeling bbp		-0,2	-0,6	-1,2	-1,8
Verandering accres als gevolg van prijsontwikkeling bbp		2,1	2,4	2,8	2,5
Effect reservering voor loon- en prijsontwikkeling			0,6	-4,5	-6,5

Onderstaand worden de regels toegelicht en in de bijlage is het financieel effect nader onderbouwd.

Afrekening Btw-compensatiefonds

Het rijk heeft een plafond aangebracht in de declaraties via het BCF (Btw-compensatiefonds)¹. In deze circulaire is er afgerekend en dit levert een voordeel van € 2,1 miljoen in 2024 op.

De maatstaven van het gemeentefonds

Het gemeentefonds wordt verdeeld via maatstaven zoals inwoners, bijstandsontvangers, oppervlakte van de gemeenten, etc. Deze maatstaven zijn voor Nijmegen en op landelijk niveau voortdurend in ontwikkeling en hebben dus invloed op hetgeen Nijmegen uit het fonds krijgt. Gedurende het jaar worden maatstaven geactualiseerd. In deze circulaire zijn inwoners met peildatum 1 januari 2024 gebruikt, terwijl de meicirculaire nog gegevens van vorig jaar bevat.

Het aantal inwoners van Nijmegen is aanzienlijk gestegen in 2023 en Nijmegen is ook sterker gegroeid dan andere gemeenten in Nederland. De groei van inwoners komt door de vestiging in Nijmegen van jonge mensen (20 – 30 jaar) uit andere gemeenten in Nederland. Een groot gedeelte hiervan betreft waarschijnlijk studenten die zich hebben ingeschreven vanwege het nieuwe studiefinancieringsstelsel. De groei van de inwoners zorgt ook voor een stijging van de regionale centrumfunctie van Nijmegen. Doordat zowel inwoners als de regionale centrumfunctie omvangrijke maatstaven in de verdeling van het gemeentefonds zijn, levert dit meerjarig van 2024 tot en met 2028 jaarlijks een voordeel op van circa € 4,5 miljoen.

Ontwikkeling accres BBP (toe- of afname van het fonds)/loon- en prijsontwikkeling

De laatste 3 regels van de tabel van het financieel effect hebben betrekking op de nieuwe systematiek voor het bepalen van de omvang van het gemeentefonds. Deze methodiek wordt onderstaand nader toegelicht. De ontwikkeling van het gemeentefonds is vanaf 2024 op twee manieren gekoppeld aan het BrutoBinnenlandsProduct (BBP):

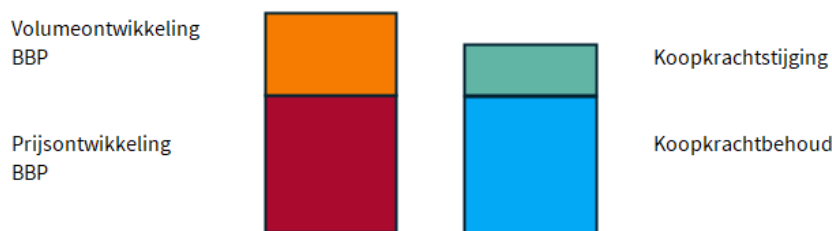
- Prijsontwikkeling BBP in het jaar;
- Volumeontwikkeling BBP, gemiddeld van de afgelopen 8 jaar.

De prijsontwikkeling BBP geeft alleen de prijsontwikkeling aan, bijvoorbeeld de prijsstijging van goederen. De volumeontwikkeling BBP wordt ook wel de reële groei van de economie genoemd.

De prijsontwikkeling BBP is in de regel onvoldoende om de loonontwikkeling op te vangen. De loonontwikkeling is onder te verdelen in koopkrachtbehoud en koopkrachtstijging. Het deel koopkrachtbehoud is min of meer vergelijkbaar met de prijsontwikkeling BBP. De koopkrachtstijging wordt niet opgevangen in de prijsontwikkeling BBP en hierdoor is een gedeelte van de volumeontwikkeling BBP nodig.

In onderstaande figuur wordt dit grafisch weergegeven:

¹ Het BCF (Btw-compensatiefonds) en het gemeentefonds zijn communicerende vaten. Gemeenten kunnen betaalde Btw voor bepaalde taken claimen via het BCF. Wanneer er meer BTW geclaimd wordt dan het plafond van het BCF, neemt het gemeentefonds af. Als er minder wordt geclaimd, vindt er een storting in het gemeentefonds plaats.

Op basis van de Nijmeegse begrotingsuitgangspunten wordt loon- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds gereserveerd. In de septembercirculaire en de actualisatie van de raming van het CPB (Centraal Planbureau) wordt uitgegaan van een lagere volumeontwikkeling BBP, een hogere prijsontwikkeling BBP en een hogere loon- en prijsontwikkeling dan de meicirculaire. Bij het doorrekenen van de cijfers betekent dit voor 2027 en 2028 dat er respectievelijk € 4,5 miljoen en € 6,5 miljoen meer wordt gereserveerd voor loon- prijsontwikkeling.

Actualiteiten

Onderstaand gaan we in op de actualiteiten van het gemeentefonds.

Ontwikkeling van het gemeentefonds volgens BBP-methodiek

De ontwikkeling van het gemeentefonds is vanaf 2024 gekoppeld aan de ontwikkeling van het BBP. Door een ramingsfout van CPB (Centraal Planbureau) is het accres als gevolg van prijsontwikkeling gemiddeld structureel 1% te laag. Daardoor gaan gemeenten structureel €400 miljoen per jaar aan accres missen. Dit onderwerp heeft geen plek gekregen in de miljoenennota en septembercirculaire, maar is wel een aandachtspunt van de VNG.

Schrappen maatregel jeugdzorg

De aanvullende maatregel vanuit Rutte IV op de jeugdzorg is geschrapt in 2026 en 2027 en verder. Deze middelen worden toegevoegd aan de algemene uitkering. Dit betreft op landelijk niveau € 500 miljoen in 2026 en € 511 miljoen in 2027 en verder. In de stadsbegroting is bij het treffen van deze maatregel een verwachte besparing bij het programma WWZ opgenomen. Met het schrappen van deze maatregel kan de opgenomen besparing geschrapt worden. Het is daarmee budgettair neutraal voor onze begroting.

Compensatie groei Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)

We zijn ook geïnformeerd over de aanvullende indexering voor demografische groei van Wmo. Er is hiervoor € 75 miljoen vanaf 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029 op landelijk niveau toegekend.

Specifieke uitkeringen (SPUKS)

De huidige coalitiepartijen hebben in het hoofdlijnenakkoord aangegeven specifieke uitkeringen te willen overhevelen naar het gemeentefonds vanaf 2026 met 10% korting. In eerste instantie is uitgegaan van alle specifieke uitkeringen, met uitzondering van de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten). De 10% korting is mede ingegeven vanuit de besparing op administratieve lasten. In het onlangs gepubliceerde regeerprogramma en begroting van dit kabinet is aangegeven dat er meer uitzonderingen

komen dan de BUIG², waardoor de verwachte besparing is gedaald. De verwachte besparing is ingeboekt op de begroting van de verschillende ministeries als generieke post. Het is dus nog onduidelijk of deze 10% korting volledig wordt verwerkt in het gemeentefonds.

Op dit moment is er de nodige discussie over de ingeboekte besparing. De VNG en de Raad van het Openbaar Bestuur (ROB) hebben opgemerkt dat de 10% korting niet realistisch is. Er wordt gesteld dat een korting van 10% veel te hoog is voor alleen het verminderen van administratielasten en verder is de korting niet gedegen onderbouwd. De Raad van het Openbaar Bestuur (ROB) is ook kritisch over verantwoordingsvraagstukken. Het ROB stelt namelijk dat tegelijk met het overhevelen van de middelen, ook specifieke wet- en regelgeving aangepast dient te worden. Het gemeentefonds is namelijk bestedingsvrij en bij het verminderen van de wettelijke taken kan pas de beleidsvrijheid van gemeenten vergroot worden. Het ministerie en VNG gaan over bovenstaande punten in discussie. We verwachten in komende gemeentefondscirculaires nader geïnformeerd te worden over de uitwerking van de overheveling van specifieke uitkeringen naar het gemeentefonds.

Specifieke uitkeringen kunnen bestaan uit een meerjarige regeling. In de afgelopen 3 jaar is er gemiddeld circa € 40 miljoen per jaar aan specifieke uitkeringen opgenomen in de programma's van de gemeente Nijmegen.

Decentralisatie- (DU) en integratie uitkeringen (IU) en taakmutaties

In de septembercirculaire is verder een aantal taakmutaties (aanpassingen van de algemene uitkering) opgenomen en zijn enkele DU's en IU's gewijzigd. Voor de mutaties in deze DU's, IU's en taakmutaties en een toelichting daarop verwijzen wij u naar de bijlage.

Vervolg

De effecten van 2024 verwerken we in de 2e voortgangsmonitor 2024. De effecten van 2025 nemen we mee in de 1e voortgangsmonitor 2025 en de effecten voor 2026 en verder verwerken we in de stadsbegroting 2026-2029.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

² Uit de Miljoenennota bleek in ieder geval dat de SPUKS die te maken hebben met opvang van Oekraïners, de compensatie van aardbevingslachtoffers en de slachtoffers van de toeslagenaffaire niet overgeheveld kunnen worden.